

KLEMEN TERÉZIA

AZ EURÓPAI ROMANTIKA JELLEGZETESSÉGEI

A romantika stílusirányzata a 18. század végén jelent meg az angol és a német irodalomban, a 19. század során pedig egész Európában elterjedt. Ez az időszak a reformok, forradalmak és önálló nemzetállamok születésének, az ipari forradalomnak és a városiasodásnak a korszaka. A romantikával kezdődött mindaz, amit ma modern irodalomnak nevezünk. Közvetlen elődje a Sturm und Drang („viharos előretörés”) – amely az ösztönökre, a szenvedélyekre hallgat. Legfőbb ihletforrása a képzelőerő, a szárnyaló fantázia. A romantikusok felfedezték saját nemzeti múltjukat, a népi kultúrát, a népi művészetet. Képeiket megragadta a Kelet színes világa. Keresték a különleges élethelyzeteket, a pátoszt, az ünnepélyességet, a zeneiséget és a festőiséget.

A romantika más művészeti ágakban is hódított. Az építészetben a középkori stílusirányok, a román és a gótika felé fordult a figyelem. Így jöttek létre a különböző neo-stílusok (neogót, neoromán, neoreneszánsz). A szobrászatban az alakok mozdulatai érzelmeket, indulatokat fejeznek ki (pl. Izsó Miklós: Búsuló juhász). A festők az élénk színekkel, a fény-árnyék hatással szenvedélyeket kívántak kifejezni. Ugyanez történt a zenében is, történelmi témákat dolgoztak fel operáknak.

Feladatok:

- Helyezzék el a diákok időben a romantika stílusirányzatát!
- Listakészítéssel mutassák be, hogy milyen irányzatokkal volt kapcsolatban, illetve ellentétben a romantika!
- Csoportmunkában készítsenek tematikus portfóliót, amelyben bemutatják, milyen művészeti ágakban volt jelen a romantika!
- Rövid esszében dolgozzák ki, mit tudnak a romantika forrásáról, világszemléleti alapjáról! Idézetekkel alátámasztott kisesszében adjanak képet arról, hogy mit tartottak a művészetről, a művészről a romantikusok!
- Készítsenek prezentációt és mutassák a romantikus építészetet/ szobrászatot/ festészetet/ zeneművészetet!
- Magyarazzák meg a fogalmakat és támasszák alá példákkal: *államregény, befejezettség, drámai költemény, egzotizmus, eredetiség, érthetőség, fantasztikum, festőiség, hármasság, harmonikusság, hasznosság, jellemkontraszt, lírizálódás, nemzeti múlt felfedezése, népköltészet hatása, óda, orientalizmus, racionalizmus, szabálykövetés, tanítás elve, vátesz, verses regény, világosság, zeneiség*
- Keressenek egy-két példát a következő, a korszak irodalmában kulcsfontosságú fogalmak jelenlétére: *bűnügyi történet, éjszaka-kultusz, fantasztikum, misztika, mítosz, népdalhatás, romantikus dal, szabadságvágy, történelmi regény*
- Mely nemzetek kultúrájához köthetők az alábbi táncok? Párosítsák össze!

1. valcer	a. magyar
2. mazurka	b. osztrák
3. csárdás	c. lengyel
- Az internet segítségével párosítsák össze az alkotót az alkotóval!

1. Búsuló juhász	a. John Constable
2. Május 3-ai kivégzés	b. Gyárfás Jenő
3. Gőzhajó hóviharban	c. Izsó Miklós
4. A szénásszekér	d. William Turner
5. Tetemrehívás	e. Francisco Goya
6. A khioszi mézszárlás	f. Madarász Viktor
7. Hunyadi László búcsúja	g. Theodore Géricault
8. Táj a sziléziai hegyekben	h. Benczúr Gyula
9. Hunyadi László a ravatalon	i. Eugène Delacroix
10. A Medúza tutaja	j. Caspar David Friedrich
- A romantika kedveli a végletes karaktereket. A romantikus regények szereplői gyakran „ördögök” vagy „angyalok”. A diákok szerint léteznek ilyen típusú emberek? Érveljenek példák segítségével!
- Hallgassák meg Sztevanovity Zorán *Romantika* című dalát! Fogalmazzák meg közösen, milyen képet közvetít a romantikáról!
- Olvassák el vagy nézzék meg filmen a francia irodalom egyik legnagyobb írójának, Victor Hugo-nak valamilyik regényét, s tartsanak róla beszélgetést!
- Az internet segítségével írják össze, hányszor vitték filmre *A nyomorultak* című regényt és még milyen módon dolgozták fel a művet!
- A *nyomorultakban* a jó és a rossz harca felnagyítva, két szereplő viszonyán keresztül kerül ábrázolásra. Gyűjtsék őket táblázatba!
- A *nyomorultak* tézisregény, méghozzá Rousseau-i értelemben. A bűnös ember, az elítélt vétke megbocsátható, hisz társadalmi helyzete, szegénysége, kiszolgáltatottsága vezette a bűnbe. Képzeld el a diákok, hogy ők Jean Valjean védőügyvédjei a bíróságom. Készítsenek védőbeszédet, melyben a hős felmentését kérik.
- Készüljenek fel egy időutazásra: a 19. század első negyedének cári Oroszországról kell tudósítást írniuk. Történelmi ismereteiket és filmélményeiket is felhasználva írjanak tudósítást az orosz főnemesség báljáról, majd a vidéki nemesek életéről, végül az orosz muzsikok (parasztközből) nyomoráról!
- Az orosz irodalom első világirodalmi rangú nagy írója Alekszandr Szergejevics Puskin (1799–1837). Életműve meghatározta az orosz irodalmat: „hozzá áramlott szinte minden, ami előtte volt, majd pedig tőle indult ki, ami utána következett csaknem egy évszázadon keresztül” – írja Török Endre irodalomtörténész. Magyarazzák meg az idézetet!
- Puskin *Anyegin* című műve alapján indokolják meg, hogy Tatjana miért válhatott a modern női individuum példászerű alakjává!
- Indítsunk vitát: Vajon Anyegin inkább „elkészt” vagy „felesleges” ember?
- Nézzenek utána, hogy mi a két típus közötti különbség és hol találkoznak velük az irodalomban! Mit jelenthet a szó: oblomovizmus?
- Készítsenek jellemterképet Anyeginről, Tatjanáról, Olgáról, Lenszkijről!
- Nézzenek utána, miért nevezik Anyegin-t „byronkodónak”!
- A romantika olyan, később kiteljesedő és népszerűvé váló műfajokat alapozott meg, mint a krimi, a sci-fi és a horror. Páros munkában gyűjtsék össze azokat a romantikus jellegzetességeket, amelyek e műfajok kialakulásához vezethettek!